

Bygningerne paa Havarthigaard.

Blandt de mange nye Gaardbygninger, der i de sidste Aar ere blevne opførte, skulde vi fremhæve dem, der i Aarene 1861—67 opførtes af Proprietær H. Nielsen i Øverød, og som ligemeget udmærke sig ved den Smag og Skjønhedsfands, hvormed Byggepladsen er valgt, og de enkelte Bygninger udstyrede, som ved den Sindrighed og praktiske Omtanke, der ligger gjemt i Lokalernes Ordning og Fordeling, som ogsaa i Bygningsdetallerne. Vi meddele derfor her en Byggeplan af den nævnte Gaard; selve Beboelseslejligheden, der findes over de paa Planen indtegnede Mejeri- og Økonomilokaler, er ikke medtagen, da den naturligvis indrettes efter rent personlige Krav. Hr. Nielsen, der tillige er Teglværker og har taget Præmie for sine Teglværksprodukter, har selv givet Tegning til Bygningerne og har angaaende disses Enkeltheder meddelt os følgende Oplysninger.

Blandt de Krav, han stillede sig, da han lagde Planen for Bygningerne skal nævnes:

1. Det skulde være en sammenbygget Gaard for at Halmen kunde føres fra Tærstemaftinen til Stalden uden at føres over Gaardspladsen; denne vilde da ogsaa blive forholdsviis lille, hvilket for Renholdelsens Skyld var heldigt, og dog størst nok, da Møddingsstedet skulde indrettes bag ved Gaarden.

2. Ogsaa Hovedbygningen maatte sammenbygges med Udhusene ved en lukket Gang i hver Side, for at Personalet, uafhængig af Bejret, paa den ene Side kunde have en let Adgang til Ko- og Hestestalden, som derfor maatte løbe langsides med hinanden i den ene Sidelænge, og paa den anden Side en lige saa let Adgang til de Rum, hvori de Oste skulle aflagres, som kræve mørke og fugtige Rum.

3. Laden skulde have Langlo, hvorved det opnaedes, at Halmen let kunde flyttes uden at føres i Gaarden, at Af-læsningen blev let, og at man i et ustabigt Høstvejr kunde kjøre mange Læs i Laden uden at læsse af, hvilket havde en særlig Betydning for ham, der som Teglværksejer i et travlt Høstøjeblik kunde disponere over en stor Del Heste og Vogne.

4. Saa faa udvendige Døre som muligt, da de staa og klapre. Som det af Tegningen sees er dette ogsaa naaet, blandt andet ved at der i den søndre Længe i Forlængelse af Langloen blev en Udkørsel, ud af hvilken Hestene kunde føres fra Stalden, og ved at Porten i Gaarden til Vognremissen tillige førte ind til Hestestalden. Iøvrigt er der kun 2 Døre bagud til at føre Gjødningen ud fra Kostalden, og inde i Gaarden er der kun de to Ladedøre.

5. Tillige krævedes Symmetri.

Medens Hr. Nielsen vedvarende er godt fornøjet med den ved de ovennævnte Hensyn fremkomne Fordeling af Udhusrummene, beklager han, at han ikke har bygget disse med meget høje Mure og fladt Tag, da Taghusrum i Længden er dyrt, især i vort stormfulde Klima og paa en Plads som her, hvor Tællehalm er dyr. *)

*) De stejle Tage, som vi næsten finde overalt her i Landet, skyldes vist ubelukkende, at vi næsten altid have brugt Halm eller Tang til Tælle materiale, thi Taget maa da være stejlt, at Vandet let kan løbe af; i Syden, hvor man længst har brugt Sten til Tælle materiale, har man derimod flade Tage og høje Mure. Nu, da vi ogsaa herhjemme begynde at bruge Spaan, Tagpap og Skifer paa Udhusene, bør derfor vist ogsaa vore Tages Form forandres. Red.

Angaaende Lokalernes Fordeling i Hovedbygningen have følgende Hensyn været de ledende:

Paa Grund af hans Hustrues noksom bekjendte Dygtighed i alt hvad der vedrører Mælkeridriften, maatte Hovedhensynet naturligvis være, at Lokalerne lettede hende Tilsynet og Arbejdet med denne. Mælkestuen er derfor tæt ved Rjøfkenet, der om Formiddagen ved den langvarige Inddampning af Valle til Myseost og dennes Røring nærmest er at betragte som en Del af Mælkerilokalerne. Vel skader Barmen lidt, hvorimod Lugten fra Rjøfkenet ikke kan mærkes i Mælkefjælderen, da Mellembøren saa vidt mulig holdes lukket; tilmed bruges saa at sige al Morgenmælken strax til Ost, saa der næsten ingen Mælk er i Mælkestuen før Kl. 4 om Eftermiddagen, da der malkes 2den Gang.

Mælkefjælderen er forsynet med 2 Rækker Bølgeventiler af $\frac{5}{8}$ " Rør, der ved deres ydre Ender naa $1\frac{1}{2}$ " udenfor Muren, hvorved Støv, der blæser mod denne, ikke saa let trænger ind gennem Rørerne. Gulvet er lagt af smukt formede vel brændte Mursten, der ere lagte paa Fladen i Sand, og de ligge langt bedre end om de bleve lagte i Kalk eller Cement, da den sammenhængende Flade let brækkes, og engang brækket saa Stenene vanskelig igjen et fast Leje. Bæggene ere olie-malede.

3 Skillerummet mellem Ostekamrene staaer en Porcellæns-ovn, hvis tre Sider naa ind i det Kammer, hvori de friske Oste henlægges, og den 4de Side ind i det Kammer, hvor de ældre Oste opbevares.

Myseostfjælderen skal være lidt fugtig, og især maa der undgaaes Sol.

Ventilationen er ordnet paa følgende Maade. Ventilene føre ind i de hule Ydermure og op gennem et 4" Drænrør, der ligger langs op med et af Spændtræerne mellem Sidebeklædningen, Forskallingen og Vægterne, og føres mellem det øverste Loft og Gibsforskallingen ind i Skorfstenen.

Ydermurene ere opførte af $1\frac{1}{2}$ Stens Mur med 2

Tommer Mellemrum og med 11" lange Bindere; ved disse Bindere føres imidlertid som bekjendt Vejrsflagets Fugtighed paa Ydersiden ind i Muren, saa man inde i Værelserne kan se Fugtigheden slaa igjennem hvert Sted, hvor der er en Binder. Det vil derfor være heldigere og vist ogsaa billigere at bruge gamle 11" lange Jernstykker til Bindere.

Man bør ikke have for tykke Remstykker, allerhelst slet ingen i Skillerummene, eller med andre Ord vogte sig for at indmure Træ og Sten i Forening, da Træet altid svinder lidt, og selv om det er tørt Træ, naar det bruges, buldner det ud ved Indmuringen og svinder ved senere Tørring; heri ligger aabenbart en af Grundene til at nye Bygninger ofte slaa Revner ved Gefimsfer og Gibslofter.

Skillerummene maa selvfølgelig opføres samtidig med Ydermurene, for at de kunne sætte sig samtidig dermed, saa at de ikke senere skulle slaa Revner.
